

KÉPEK JEGYZÉKE

NÉPESEDÉSI MŰLT	oldal
1. Magyarország népei a 11. században ……	16

NÉPESSÉGSZÁM, NÉPSŰRŰSÉG	oldal
1. Hegyi tanya a gyér népességű Kárpátokban ……	29
2. Budapest belső kerületeiben tízezer főnél is többen laknak egy négyzetkilométeren ……	29

TERMÉSZETES NÉPMOZGALOM	oldal
1. Magyarországon az elmúlt évtizedben évente átlagosan 90 ezer gyermek született ……	33
2. Magyarországon az elmúlt húsz évben évente közel 130 ezer ember hunyt el ……	37

VÁNDORLÁS	oldal
1. 1956-os menekültek Bécsben ……	46
2. Migránsok vonulása Budapestről Bécs felé 2015-ben ……	50
3. Az illegális migrációt akadályozó műszaki határzár a magyar–szerb határon ……	50
4. Forgalmi dugó az autópályán, Budapest környékén ……	54
5. A vasút a fővárosba irányuló tömeges ingázás eszköze az 1960-as években ……	54
6. A kistelepülések lakói egyre kevésbé tudják vállalni a nagy távolságra történő ingázás költségeit, sokan válnak munkanélkülivé ……	56
7. Ingázók kocsisora az osztrák határon, Sopron közelében ……	57
8. A fővárosba ingázók jelentős része az elővárosi közlekedést (pl. HÉV-et, vasutat) veszi igénybe ……	57

A NÉPESSÉG ÖSSZETÉTELE NEM ÉS ÉLETKOR	oldal
1. A népesség nemek szerint ……	58
2. Három generáció találkozása ……	59
3. A jövő reménysegei, a gyermekek ……	62
4. Az ezredforduló óta Magyarországon több az idős, mint a gyermekkorú ……	62
5. A 15–64 év közöttiek egy évszázada a népesség kétharmadát jelentik ……	63

CSALÁDI ÁLLAPOT ÉS HÁZTARTÁS	oldal
1. A család a társadalom alapsejtje ……	64
2. Az elmúlt évtizedben Magyarországon a házasságkötések száma csaknem megduplázódott ……	64
3. Elvált anya és gyermeke ……	67

ETNIKUM, NYELV	oldal
1. A magyarországi magyarok egyik legjelentősebb néprajzi csoportja, a palócok ……	74
2. Az erdélyi magyarok legegységesebb közössége, a székelyek ……	74
3. A Kárpát-medence legnagyobb etnikai kisebbsége, a cigányság ……	76

VALLÁS	oldal
1. A hívó magyarok többsége római katolikus ……	82
2. A csíksomlyói búcsú mára az összmagyarság legjelentősebb keresztény eseményévé vált ……	82

- A hívó magyarok többsége a Tiszától keletre reformátusnak vallja magát ……
- A Kárpát-medence délkeleti felének domináns egyháza az ortodox ……
- Az izraelita vallásúak a 20. század elején még Budapest lakosságának közel negyedét tették ki. A Dohány utcai zsinagóga ……

ISKOLÁZOTTSÁG	oldal
1. A közoktatás fontos állomása: az érettségi vizsga ……	84
2. Diplomaosztó ünnepség a felsőfokú képzés befejezése után ……	85

GAZDASÁGI AKTIVITÁS	oldal
1. Magyarországon ma már a legnagyobb foglalkoztató ágazat a kereskedelem ……	91

TÁRSADALMI TAGOZÓDÁS	oldal
1. Az ország roma népessége túlnyomórészt a halmozottan hátrányos helyzetű társadalmi csoportokhoz tartozik ……	96
2. A vezető beosztásúak különösen nagy arányban koncentrálnának a fővárosban és agglomerációjában. ……	97
3. A mélyszegénységben élők gettósodása a magyar fővárosban is megfigyelhető ……	101

TELEPÜLÉSÁLLOMÁNY	oldal
1. Az 1879-es árvíz után újjáépített Szeged, a Dél-Alföld regionális központja ……	108
2. Szalafő-Pityerszer, az Őrségben elterjedt „szeres” településforma példája ……	112
3. Hortobágy, a tervszerűen létrehozott, szabályos alaprajzú falvak ritka példája ……	113
4. Kolozsvár nyugati kapujában Szászfenes, a túlhajszolt elővárosi fejlődés példája ……	113

VÁROSOK	oldal
1. Az 1950-ben alapított Dunaujváros (korabeli nevén Sztálinváros) magán viseli a modernista építészet jegyeit ….	116
2. A középkori alapítású Sopron napjainkban a leggyorsabban növekvő városaink egyike ……	121
3. Középkori várával és vasművével Diósgyőr 1945-ben lett Miskolc egyik városrésze ……	123

BUDAPEST ÉS TÉRSÉGE	oldal
1. Budapest, az ország fővárosa, nemzeti szimbólumok (Budai Vár, Lánchíd, Parlament) otthona ……	128
2. Budapest belső városrészeit az előregedés és a turisták fokozott jelenléte jellemzi ……	130
3. Az időszódó Wekerle-telep továbbra is őrzi státuszát ……	130
4. A megújuló, Belváros-közeli negyedekben számos új munkahely létesült (a Duna-part a Ferencvárosban) ……	132
5. A Corvin-Szigony negyed a Középső-Józsefvárosban Budapest megújulásának egyik szimbólumává vált ez elmúlt években ……	133
6. Budapest XVIII. kerületében a Havanna-lakótelep 1978-ra készült el paneel technológiával ……	133
7. Az exkluzív Marinapart lakónegyed Angyalföld korábbi Duna-parti ipari övezetében ……	134

- A szoba-konyhás lakások a belső lakóövbben ma is gyakoriak (Józsefváros) ……
- A Terrapark, Budaörs magas színvonalú munkahelyeket kínáló irodaparkja ……
- Luxuskivitelű lakás a főváros agglomerációjában (Budajenő) ……
- A Magdolnavölgy lakópark Piliscsabán, az agglomeráció nyugati oldalán vonzó lakókörnyezetet kínál ……

VIDÉKI TÉRSÉGEK	oldal
1. A világörökségi palóc kisalub an, Hollókőn a megélhetést jórészt a turizmus biztosítja (Nógrád megye) ……	143
2. Az alföldi táj jellegzetes településformája a tanya ……	145
3. A kiemelkedő dinamikával rendelkező, legkedvezőbb életkörülményeket nyújtó falvak többsége a nagyvárosok agglomerációjában található; Keszű Pécs közelében ……	146
4. Egy jellegzetes alföldi nagyközség utcaképe. Jászladány ……	147
5. A többnyire roma népességű Bódvalenke a házak falára festett freskókkal tett szert nemzetközi hírnévre (Borsod-Abaúj-Zemplén megye) ……	148
6. Egy dunántúli, dombvidéki kislula látképe. Tékes (Baranya megye) ……	149

ÉLETKÖRÜLMÉNYEK, ÉLETMINŐSÉG AZ ÉLETKÖRÜLMÉNYEK ÉS AZ ÉLETMINŐSÉG EMBERI OLDALA	oldal
1. Felújított egészségház a Dél-Alföldön ……	152
2. Sportoló, kikapcsolódó városiak a felújított újszegedi ligetben ……	153
3. A belvárosi bevásárlóközpont tipikus példája: a Corvin Plaza Budapest en ……	157
4. Szabadtéri komolyzenei koncert Pécs ett ……	157
5. Könyvbemutató ……	158
6. Digitális oktatás mobil eszközökkel az egyetemen ……	159

ÉLETKÖRÜLMÉNYEK, ÉLETMINŐSÉG AZ ÉLETKÖRÜLMÉNYEK ÉS AZ ÉLETMINŐSÉG TELEPÜLÉSI OLDALA	oldal
1. Felújított egészségház a Dél-Alföldön ……	152
2. Sportoló, kikapcsolódó városiak a felújított újszegedi ligetben ……	153
3. A belvárosi bevásárlóközpont tipikus példája: a Corvin Plaza Budapest en ……	157
4. Szabadtéri komolyzenei koncert Pécs ett ……	157
5. Könyvbemutató ……	158
6. Digitális oktatás mobil eszközökkel az egyetemen ……	159

ÉLETKÖRÜLMÉNYEK, ÉLETMINŐSÉG AZ ÉLETKÖRÜLMÉNYEK ÉS AZ ÉLETMINŐSÉG TELEPÜLÉSI OLDALA	oldal
LAKÁSVISZONYOK	
1. Az óbudai Faluház az ország legnagyobb lakóépülete, 1970-ben készült el paneel technológiával. Átadásakor Hévíz teljes lakossága elfért volna benne ……	160
2. „Kádár-kocka”: az 1960-as években meginduló magáneros építkezések széles körben elterjedt formája a magyar falvakban. Egyházaskozár (Baranya megye) ……	163
3. A vályogház bár környezetbarát, de kevésbé időtálló. Okorág ……	165
4. Az előregedés által érintett nagyvárosi negyedekben alacsony a laksűrűség. Budapest, Józsefváros ……	166
5. A rossz minőségű zsúfolt lakás, a hátrányos helyzetű térségek jellemzője ……	168

TELEPÜLÉSI KÖRNYEZET	
1. Humán komfort viszonyokat is figyelembe vevő városi zöldfelületek Budapest en, a Teleti téren ……	170
2. Felújított köztér térköf elülettel: a szekszárdi Béla király tér ……	171
3. Belterületi közutak felújítása a Dél-Alföldön ……	172

MAGYAR ÉS IDEGEN NYELVŰ NÉVJEGYZÉK

A névjegyzék az atlaszban található, Magyarország jelenlegi határain túli területeken fellelhető vagy oda is kiterjedő magyar földrajzi neveket (domborzati, vízrajzi, közigazgatási, néprajzi, történeti tájnevek és településnevek), illetve azok idegen nyelvű megfelelőit tartalmazza. Az esetenként számos idegen nyelvű névalak közül csupán a területileg illetékes ország(ok) hivatalos nyelvű változatát tüntettük fel, zárójelben megadva az adott ország nevének rövidítését: A = Ausztria, BG = Bulgária, BiH = Bosznia és Hercegovina, BY = Belarusz, CZ = Csehország, HR = Horvátország, I = Olaszország, MD = Moldova, PL = Lengyelország, RO = Románia, RUS = Oroszország, SK = Szlovákia, SLO = Szlovénia, SRB = Szerbia, UA = Ukrajna.

DOMBORZATI NÉV			
Alacsony-Beszkidék	Nízke Beskydy (SK), Beskidy Środkowe (PL)	Gór-havas	Goru (RO)
Alacsony-Tátra	Nízke Tatry (SK)	Munții Goșmanului (RO)	Munții Goșmanului (RO)
Alacsony-Tauern	Niedere Tauern (A)	Gozna-kő	Piatra Goznei (RO)
Alföld	Marea Câmpie Ungară, Câmpia Tisei (RO), Тисо – Дунайська низовина (UA),Velika madarska nizina (HR, SRB), Velká Dunajská kotlina, Velká uhorská nížina, Dolná zem (SK)	Gömör–Szepesi-érchegység	Slovenské rudohorie (SK)
	Munții Almăjului (RO)	Gömör–Tornai-karszt	Slovenský kras (SK)
	Alpen (A), Alpe (SLO)	Görgényi-havasok	Munții Gurghiu (RO)
	Zlatý stól (SK)	Gutin (hegység)	Munții Gutăiului (RO)
	Oravská Magura (SK)	Gutin	Gutái (RO)
	Munții Oașului (RO), Гутинський масив (UA)	Gutin-hágó	Pasul Gutái (RO)
	Munții Codru-Moma (RO)	Gyalui-havasok	Munții Gilăului (RO)
	Przełęcz Beskid (PL), перевал Бескид (UA)	Gyergyói-havasok	Munții Giurgeu (RO)
	Bieszczady (PL)	Gyimesi-szoros	Pasul Ghimeș-Palanca (RO)
	Munții Bihor (RO)	Gyömbér	Ďumbier (SK)
	Munții Bodoc (RO)	Banska vrata (HR)	Waasen (A)
	Medzibodrožie (SK)	Hargita	Munții Harghita (RO)
	Munții Buzăului (RO)	Háromszéki-havasok	Munții Vrancei (RO)
	Pasul Buzău (RO)	Wienerwald (A)	Homoljske planine (SRB)
	Pasul Bogata (RO)	Wiener Becken (A), Videňská pánev (CZ), Viedenská kotlina (SK)	Говерла (UA)
	Pasul Tihuța (RO)	Cheile Bicazului (RO)	Huta-hágó
	Munții Bărgăului (RO)	Munții Codru-Moma (RO)	Iker-havas
	Великий Діл (UA)	Przełęcz Beskid (PL), перевал Бескид (UA)	Inóc (hegység)
	Pasul Prislop (RO)	Bieszczady (PL)	Inovec (SK)
	Полонина Боржава (UA)	Munții Bihor (RO)	Jablunkai-hágó
	Branyszkói-hágó	Munții Bodoc (RO)	Jávoros
	Brassói-havasok	Medzibodrožie (SK)	Kapacina-hegység
	Bratocsa-hágó	Munții Buzăului (RO)	Karavankák
	Bucsecs	Pasul Buzău (RO)	Kazán-szoros
	Bucsin-tető	Pasul Bogata (RO)	Keleti-Alpok
	Bucsony-hágó	Pasul Tihuța (RO)	Keleti-Kárpátok
	Bükk (szilágysági)	Munții Bărgăului (RO)	
	Cibles (hegység)	Великий Діл (UA)	Kelet-szerbiai-érchegység
	Csalhó	Pasul Prislop (RO)	(Szerb-Kárpátok)
	Csallóköz	Полонина Боржава (UA)	Királyerdő
	Cseh–Morva-dombvidék	Priesmyk Branisko (SK)	Király-hágó
	Csergő	Munții Teleajenului și Dofanei (RO)	Király-hegy
	Csernai-havasok	Pasul Bratocea (RO)	Királykő
	Csíki-havasok	Pasul Bucegi (RO)	Kis-Alan-hágó
	Csindrel	Pasul Bucin (RO)	Kisalföld
	Csukás	Pasul Bucium (RO)	
	Dargói-hágó	Culmea Codrului (RO)	Kis-Fát ra
	Deliblát	Munții Țibleșului (RO)	Kis-Kapela
	Déli-Kárpátok	Țibleș (RO)	Kis-Kárpátok
	Dinári-hegyvidék	Ceahlău (RO)	Kisszolyvai-hágó
	Drahanyi-domság	Žitný ostrov (Podunajská rovina) (SK)	Kozia-szoros
	Drócsa	Českomoravská vrchovina (CZ)	Kőhát
	Duklai-hágó	Cergov (SK)	Közbérc
	Eisenerzi-Alpok	Munții Cernei (RO)	Krassó–Szörényi-érchegység
	Erdélyi-érchegység	Munții Ciucului (RO)	Kurói-hágó
	Erdélyi-szigethegység	Cindrel (RO)	Küküllők menti dombvidék
	Erdélyi-Vaskapu	Ciucaș (RO)	Lajnic s-szoros
	Érmellék	Dargovský priesmyk (SK)	Lápos
	Északkeleti-Kárpátok	Deliblatska peščara (SRB)	Lator
		Carpații Meridionali (RO)	Lippai-dombvidék
		Dinaridi (SLO, HR, SRB)	Lomnici-csúcs
		Drachanská vrchovina (CZ)	Lónyamező
		Drocea (RO)	Lőcsei-hegység
		Dukliansky priesmyk (SK)	Madaras
		Eisenerzer Alpen (A)	Madaras-tető
		Munții Metaliferi (RO)	Magas-Beszkidék
		Poarta de Fier a Transilvaniei (RO)	Magas-Tátra
		Câmpia Ierului (RO)	Máramaros i-havasok
		Východné Karpaty (SK), Karpaty Wschodnie (PL), Східні Карпати (UA), Carpații Orientali (RO)	
		Západní Karpaty (CZ), Západné Karpaty (SK), Karpaty Zachodnie (PL)	Mehádiai-hegység
		Munții Stănișoarei (RO)	Merisori-hágó
		Fačkovské sedlo (SK)	Meszes
		Lyský priesmyk (SK)	Meszesi-kapu
		Biele Karpaty (SK), Bílé Karpaty (CZ)	Mező-havas
		Măgura Codlei (RO)	Mezőség
		Čierna hora (SK)	Mincsol
		Varatic (RO)	Moldován
		Flochová (SK)	Morvamező
		Munții Făgăraș (RO)	Muraköz
		Pasul Ghimeș (RO)	Nagy-Alan-hágó
		Grințieșul Mare (RO)	Nagy-Aklos
		Gerlachfalvi-csúcs	Nagy-Bihar
		Géta-hétság	Nagy-Csomád
		Godján-hegység	Nagy-Fát ra
		Gorgánok	Nagy-Hagymás
		Горгани (UA)	

^[1] ©CSFK Földrajztudományi Intézet, www.nemzetiatlasz.hu, Budapest, 2021

^[2] ©CSFK Földrajztudományi Intézet, www.nemzetiatlasz.hu, Budapest, 2021

Magyarország Nemzeti Atlasza (MNA)

www.nemzetiAtlasz.hu

<i>Szerkesztőbizottság</i>
Kocsis Károly (elnök)
Klinghammer István (tiszteletbeli elnök), Nemerkényi Zsombor (titkár),
Kincses Áron, Kovács Zoltán, Tóth Géza, Zentai László

<i>Kartográfiai Tanácsadó Bizottság</i>
Zentai László (elnök)
Bartos-Elekes Zsombor, Bottlik Zsolt, Buga László,
Elek István, Gede Mátvás, Gercsák Gábor, Györffy János,
Márton Mátvás, Orosz László, Török Zsolt Győző

<i>Terjesztési Bizottság</i>
Horváth István
Horváth István, Kocsis Károly,
Kovács Zoltán, László Zoltán, Szabó Balázs,
Tóth Pál Péter, Uzzoli Annamária,
Wéber András

<i>Kötetszerkesztők</i>
Kocsis Károly (főszerkesztő), Kovács Zoltán, Nemerkényi Zsombor, Kincses Áron, Tóth Géza
<i>Fejezetszerkesztők</i>
Bajmócy Péter, Bálint Lajos, Beluszky Pál, Boros Lajos, †Csatári Bálint, Dövényi Zoltán,
Kocsis Károly, Kovács Zoltán, Őri Péter, Pál Viktor, Szabó Laura, Székely Gáborné, Tátrai Patrik

<i>Szakmai lektor</i>
Probáld Ferenc, Gercsák Gábor
<i>Nyelvi lektor</i>
Kálóczy Katalin, Gercsák Gábor

<i>Borítóterv</i>
Mezei Gáspár – CSFK Földrajztudományi Intézet, Kuti Ildikó – Civertan Bt.
<i>Arculatterv, tipográfia</i>
Kuti Ildikó – Civertan Bt.

<i>Sokszorosítás</i>
Pannónia Nyomda Kft.
<i>Terjesztési Bizottság</i>
Horváth István

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás, a mű bővített, illetve rövidített változatainak kiadási jogát is. A kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül sem a teljes mű, sem annak valamely része semmiféle formában, semmiféle nyelven nem sokszorosítható és nem publikálható.

Felelős kiadó: Kiss László főigazgató
Eötvös Loránd Kutatási Hálózat, Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont, www.csfk.org
© CSFK Földrajztudományi Intézet, www.mtafk.hu, Budapest, 2021

A kiadvány megjelenéséhez támogatást nyújtott: <p>Magyarország Kormánya</p> Innovációs és Technológiai Minisztérium
Eötvös Loránd Kutatási Hálózat
Magyar Tudományos Akadémia

A kötet szerkesztésének lezárása: 2021. február 1.

ISBN 978-963-9545-55-7ö
ISBN 978-963-9545-63-2

MAGYARORSZÁG NEMZETI ATLASZA TÁRSADALOM

<i>Szerzők</i>	Tóth Géza	Háranguş, Iulia	Szabó Balázs
Bajmócy Péter	Tóth Pál Péter	Hegedűs Viktor	Szabó Laura
Bálint Lajos	Trócsányi András	Horváth István	Szende Katalin
Beluszky Pál	Uzzoli Annamária	Ilcsikné Makra Zsófia	Székely Gáborné
Boros Lajos	Wéber András	Jankó Ferenc	Szilassi Péter
Branyiczkiné Géczy Gabriella		Jász Erzsébet	Szűcs Sándor

Térkép- és ábrszerzők	Kardos Laura	Tátrai Patrik
Agárdi Norbert	Kincses Áron	†Thirring Gusztáv
Bácskainé Pristyák Erika	Kiss Tamás	Tiner Tibor
Bajmócy Péter	Kocsis Károly	Tolnai Gábor
Bálint Lajos	Kókai Sándor	Tóth Géza
Balizs Dániel	Kovács Zoltán	Tóth Pál Péter
Balogh András	Kovalcsik Balázs	Trócsányi András
Baranyai Olga	Kovalcsik Tamás	Uzzoli Annamária
Bartos-Elekes Zsombor	Kovály Katalin	†Varga E. Árpád
Beluszky Pál	†Kubinyi András	Vasárus Gábor László
Benedek József	Kücsán József	Wéber András
Bertus Zoltán	Lados Gábor	Zupančić, Jernej
†Bognár András	Lengyel István Máté	
Boros Lajos	Lennert József	Vezető térképészek
Bottlik Zsolt	Makay Zsuzsanna	Koczó Fanni
Branyiczkiné Géczi Gabriella	Matlovičová, Kvetoslava	Kovács Anikó
Braun László	Máté Zsolt	Mezei Gáspár
Csapó Tamás	Moldovan, Ciprian	Nemerkényi Zsombor
†Csatári Bálint	Molnár József	
Csernicskó István	Mucsiné Égerházi Lilla	További térképészeti közreműködők
Demeter Gábor	Murinkó Lívia	Agárdi Norbert
Dézsi Gyula	Nagy Gábor	Bálint Lajos
Dövényi Zoltán	Nagy Gyula	Bartos-Elekes Zsombor
Egedy Tamás	Németh Ádám	Bottlik Zsolt
Elekes Tibor	Őri Péter	Demeter Gábor
Farkas György	Pál Viktor	Szabó Renáta
Farkas Jenő Zsolt	Pálóczi Gábor	
Frisnyák Sándor	Pásztor István Zoltán	Technikai munkatársak
Gál Tamás	Pénzes János	Laczkó Margit
Gulyás Ágnes	Pintér János	Magyar Árpád
Győri Róbert	Róbert Péter	
Gyuris Ferenc	Sikos T. Tamás	